

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok III.

WARSZAWA, DNIA 30 KWIETNIA 1926 R.

Nr. 8.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 59	Ilość waluty odstępowanej Bankowi Polskiemu z tytułu wy- str.	
Zaświadczenia walutowe na wywóz towarów do Rosji . .	59	wozu jaj	61
Obowiązek firm akredytowanych odstępowania waluty eks- portowej Bankowi Polskiemu	59	Skup czeków z wystawienia Oddziału Głównego — Wydział Walutowy	61
Stosowanie kursu przy wykupie zdyskontowanych, a nieo- płaconych dewiz	60	Zmiana gdańskich opłat stemplowych od weksli	61
Ścisłe badanie podpisów na wekslach przyjmowanych do dyskonta	60	Podpisywanie dziennika i raportu kasowego oraz wykazu gotówki	61
Ilość zaświadczeń walutowych, wydawanych poszczególnym firmom	60	Sprostowanie	62
		Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	62
		Bilans handlowy Polski	62
		Bank Narodowy Czeskosłowacki	63
		Ceny zbóż w Polsce i zagranicą	68

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Józef Brochocki i Henryk Lasocki z Oddziału Głównego w Warszawie, Emil Nikel z Oddziału w Wejherowie, Jan Szczurkowski z Oddziału w Grodnie i Marja Włodarczyk z Oddziału w Krakowie.

Emerytowanie.

Wojciech Wydrzyński z Oddziału w Kaliszu.

Zaświadczenia walutowe na wywóz towarów do Rosji.

(Dział XII Spisu Okólników).

Ministerstwo Skarbu zarządziło, ażeby urzędy celne, poczynając od dnia 1 maja 1926 r., wymagały przy wywozie towarów do Rosji (łącznie z Ukrainą) przedstawiania zaświadczeń walutowych na ogólnych zasadach, zawartych w punkcie 8 instrukcji, ogłoszonej w Monitorze Polskim Nr. 237 z 1924 r., poz. 745.

W wyniku powyższego mają Oddziały wydawać od wymienionej daty zaświadczenia walutowe na towary, wywożone do rzeczonych krajów, z zachowaniem przepisów Okólnika Nr. 19 z dnia 12 kwietnia 1926 r.

Obowiązek firm akredytowanych odstępowania waluty eksportowej Bankowi Polskiemu.

(Dział XII Spisu Okólników).

W Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 15 z dnia 14 sierpnia 1925 r. str. 145 zwrócono uwagę Oddziałów na obowiązek ścisłego przestrzegania wpływu waluty eksportowej, szczególnie od firm akredytowanych w Banku Polskim. Ze względu na obecną trudną sytuację walutową przypomina się wymienioną notatkę i poleca przestrzegać, ażeby firmy akredytowane w Oddziałach odstępowwały walutę eksportową wyłącznie Bankowi Polskiemu i w tym celu zaopatrywały się u nich w zaświadczenia walutowe.

Celem kontroli, czy firmy akredytowane dostarczają całkowitą uzyskaną walutę eksportową, mają Oddziały żądać, ażeby firmy te, o ile zajmują się eksportem, podawały z początkiem każdego miesiąca Oddziałowi ilość i wartość wywiezionego zagranicę towaru w ciągu ubiegłego miesiąca.

W razie niezastosowania się akredytowanej firmy do powyższego postanowienia oraz w razie niedostarczenia waluty eksportowej, Oddział winien wystąpić do Wydziału Kredytowego Dyrekcji z wnioskiem o zmniejszenie, względnie wstrzymanie kredytu.

Stosowanie kursu przy wykupie zdyskontowanych a nieopłaconych dewiz.

(Dział XII Spisu Okólników)

Wobec wątpliwości nasuwających się niektórym Oddziałom wyjaśnia się, że przy wykupywaniu w złotych zdyskontowanych a nieopłaconych dewiz stosować należy kurs dnia wykupienia dewizy również i w tym wypadku, jeżeli kurs ten jest niższy od kursu zastosowanego w dniu dyskonta.

Ścisłe badanie podpisów na wekslach przyjmowanych do dyskonta.

(Dział IV Spisu Okólników).

Wyjątkowe położenie gospodarcze kraju oraz częściowy zanik wytwórczości powodują zmniejszanie się tranżankcji handlowych i kurczenie się ruchu wekslowego, wynikającego z istotnie dokonanych obrotów gospodarczych. Istniejące przytem nadzwyczajne trudności płatnicze zniewalają niektóre firmy do posługiwania się materiałem wekslowym, nieodpowiadającym wymaganiom Banku Polskiego, czego objawem jest nadmierny obieg weksli prolongacyjnych o charakterze finansowym; ponadto pojawiają się weksle, opatrywane podpisami fikcyjnymi lub nawet fałszywymi.

Poza wypadkami świadomej złej woli, jedną z przyczyn pojawiania się weksli, opatrzonych podpisami fikcyjnymi i fałszywymi, jest łatwowierność podawców. Banki np. interesują się przeważnie swoimi bezpośrednimi klientami, żyrantami, przedstawiającymi im weksle do dyskonta, a nie zwracają niejednokrotnie należytej uwagi na podpisy innych żyrantów, wystawców i akceptantów. Przy przyjmowaniu weksli do skupu winny Oddziały zwracać specjalną uwagę na podpisy wystawców weksli własnych i akceptantów weksli trasowanych, domicylowanych u pierwszego żyranta, względnie u wystawcy przy wekslu trasowanym. Praktyka wykazuje, że podpisy wystawców (akceptantów) na wekslach w ten sposób domicylowanych są bardzo często podpisami fikcyjnymi lub sfalszowanymi.

Przypomina się Oddziałom ponownie ścisłe przestrzeganie przepisów co do prowadzenia zbioru wzorów podpisów firm i osób, pojawiających się na wekslach. Na obowiązek ten wskazano ostatnio w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 22 z dnia 30 listopada 1925 r. str. 200. Sprawdzanie autentyczności podpisów umożliwia w znacznej mierze badanie materiału wekslowego i przyczynia się niewątpliwie do wyeliminowania weksli nieodpowiednich.

Ilość zaświadczeń walutowych, wydawanych poszczególnym firmom.

(Dział XII Spisu Okólników).

Przy badaniu nadużyć poszczególnych firm z zaświadczeniami walutowymi (handel zaświadczeniami) okazuje się, że okolicznością, ułatwiającą ich popełnianie, było wydawanie przez niektóre Oddziały zaświadczeń w ilości nieograniczonej firmom nieakredytowanym i materialnie mało odpowiedzialnym.

Celem przeciwdziałania takim nadużyciom winny Oddziały zebrać informacje o wszystkich eksporterach oraz przestrzegać, ażeby ilość zaświadczeń walutowych, wydawanych firmom nieakredytowanym w Banku i niewzbudzającym większego zaufania, była dostosowana do ich zdolności eksportowej, którą można stwierdzić na podstawie podjętych zaświadczeń w ubiegłych miesiącach. Większa zatem ilość zaświadczeń walutowych może być wydawana dopiero w razie należyście uzasadnionej potrzeby.

Nie podlega natomiast ograniczeniom ilość zaświadczeń walutowych, wydawanych firmom akredytowanym w Banku, względnie materialnie odpowiedzialnym.

Ilość waluty odstępowanej Bankowi Polskiemu z tytułu wywozu jaj.

(Dział XII Spisu Okólników).

W obwieszczeniu Ministra Skarbu z dnia 19 stycznia 1926 r. (Monitor Polski Nr. 19) określono, że eksporter winien sprzedawać Bankowi Polskiemu z tytułu wywozu jaj od każdej skrzyni

£ 5.— (pięć funtów angielskich).

Wobec spadku ceny jaj od miesiąca marca na rynkach zagranicznych sprawa zniesienia ilości waluty, przewidzianej w Monitorze Polskim, jest obecnie rozpatrywana przez Ministerstwo Skarbu. Aż do ogłoszenia decyzji Ministerstwa należy nadal obliczać ilość waluty w stosunku £ 5.— od jednej skrzyni z tem zastrzeżeniem, że na podstawie korespondencji lub umowy eksportera z odbiorcą Oddział może ilość waluty zmniejszyć do wysokości uzasadnionej przedstawionymi dowodami, w żadnym jednak wypadku nie niżej £ 4.— od jednej skrzyni. Ewentualne częściowe skreślenie zobowiązań winno być uwzględnione w miesięcznym zestawieniu w rubryce „Unieważniono jako zwrócone niewykorzystane zaświadczenia”.

Skup czeków z wystawienia Oddziału Głównego — Wydział Walutowy.

(Dział XII Spisu Okólników).

W ostatnich czasach zdarzyły się wypadki przesyłania przez Oddziały korespondentom zagranicznym skupionych czeków, wystawionych przez Oddział Główny — Wydział Walutowy. Ze względu na to, że tego rodzaju чеки płatne są na ciężar rachunku Banku Polskiego u zagranicznego korespondenta, niema zatem potrzeby odsyłania ich zagranicę, jeżeli są realizowane przez Oddział. W takim wypadku należy skupiony czek przesłać przy liście korespondencyjnym (form. Nr. 53), celem anulowania do Oddziału Głównego — Wydział Walutowy, a wypłaconą kwotę księgować na rachunku sum przechodnich względem wymienionego Wydziału, zawiadamiając go o tem w treści listu.

Zmiana gdańskich opłat stemplowych od weksli.

(Dział IV Spisu Okólników).

Senat Wolnego Miasta Gdańska zmienił ustawą z dnia 25 lutego 1926 r. niektóre dotychczasowe postanowienia, dotyczące opłat stemplowych od weksli, a mianowicie:

Od 1 marca 1926 r. wynosi opłata od weksli 3-miesięcznych 10 fenigów za każde 100 guldenów sumy wekslowej, przyczem każde rozpoczęte 100 guldenów liczy się za pełne. Minimum opłaty wynosi 10 fenigów. O ile płatność weksla przypada później niż w 3 miesiące, wtedy opłata wynosi 20 fenigów za każde 100 guldenów.

Opłata stemplowa obniża się o połowę wymienionych stawek, o ile weksel wystawiony jest w kraju (Wolne M. Gdańsk) na zagranicę i płatny jest zagranicą. Minimum opłaty wynosi wtedy 10 fenigów, przyczem opłaty zaokrągla się na 10 fenigów wzwyż.

Zmianę powyższą należy odnotować w Okólniku Nr. 38 z dnia 11 maja 1925 r.

Podpisywanie dziennika i raportu kasowego oraz wykazu gotówki.

(Dział I Spisu Okólników).

Raporty kasowe wielu Oddziałów nadsyłane do Centralnej Księgowości opatrywane są niewłaściwie podpisami osób do tego niepowołanych, często nawet zajętych tylko ich sporządzaniem, t. j. przepisaniem z dziennika kasowego, co świadczy o niezrozumieniu celu podpisywania.

Wobec powyższego wyjaśnia się, że dziennik kasowy stanowi dokładny obraz nie tylko przeprowadzonych w danym dniu operacji, lecz wykazuje stan gotówki oraz zmiany, mające wpływ na stan innych wartości w Oddziale. Ponieważ za wszelkie wartości odpowiedzialni są — poza Dyrektorem Oddziału lub jego Zastępcą — urzędnicy, posiadający klucze od skarbca i kas w nim się znajdujących, przeto ci obowiązani są podpisywać dziennik i raport kasowy, stwierdzając tem samem zgodność salda jakoteż księgowanych pozycji.

Podobnie przedstawia się sprawa z wykazem gotówki, który ma być podpisywany przez te same osoby. O ile zaś prowadzenie wartości w skarbcu podzielono między kilku urzędników, wówczas wykazy te podpisują tylko ci, których pieczy powierzono dział gotówki.

Ze względu na to, że pozostałość w kasie dziennej stanowi integralną część ogólnego salda gotówkowego, winni również kasjerzy podpisywać dziennik i raport kasowy oraz wykaz gotówki.

Sprostowanie.

W drugim ustępie artykułu „Ograniczenie wniosków o sprzedaż zastawionych papierów”, zamieszczonego w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 7 z dnia 15 kwietnia 1926 r. na str. 53 należy uzupełnić ostatnie zdanie wyrazami „względnie 10”.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 14 z dnia 19. II. 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ z dnia 27 lutego 1926 r. str. 33:

Norwegja	z 6%	na 5½% od d. 20. IV. 1926 r.
Stany Zjednoczone Ameryki	z 4%	na 3½% od d. 23. IV. 1926 r.

BILANS HANDLOWY POLSKI.

Od września ubiegłego roku bilans handlowy kształtował się dodatnio. Nadwyżka bilansu za okres od września do marca wyniosła 436,8 milj. złotych papierowych a 311,6 milj. złotych w złocie, obliczonych według przeciętnego kursu dolara na giełdzie oficjalnej w Warszawie. Aktywność w obrotach z zagranicą należy przypisać licznym czynnikom, z których ważniejsze są: pomyślny urodzaj zboża w ubiegłym roku, protekcyjizm celny, obniżanie się kursu złotego, działające jako premia przy eksporcie a cło przy imporcie oraz zmniejszenie się siły nabywczej kraju. Pomyślne tempo rozwoju obrotów z zagranicą wykazuje w marcu osłabienie. Wywóz towarów w marcu utrzymał się na tym samym poziomie. Natomiast wzrósł poważnie import zwłaszcza w grupie surowców i wyrobów przemysłowych. Najważniejsze artykuły przywozu, które wykazały wzrost są surowce: bawełna, wełna i nawozy sztuczne, co jest wyrazem poprawy produkcji krajowej.

Rok i miesiąc	O G Ó Ł E M			Artykuły spożywcze i zwierzęta			Surowce i wyroby przemysłowe		
	przywóz	wywóz	bilans	przywóz	wywóz	bilans	przywóz	wywóz	bilans
W m i l j o n a c h z ł o t y c h									
1925 VII	180,4	86,9	— 93,5	79,4	15,5	— 63,9	101,0	71,4	— 29,6
„ VIII	116,2	103,0	— 13,2	27,4	29,2	+ 1,8	88,8	73,8	— 15,0
„ IX	72,8	108,9	+ 36,1	9,3	44,9	+ 35,6	63,5	64,0	+ 0,5
„ X	80,1	131,5	+ 51,4	15,2	52,0	+ 36,8	64,9	79,5	+ 14,6
„ XI	84,5	154,5	+ 70,0	21,2	69,1	+ 47,9	63,3	85,4	+ 22,1
„ XII	83,5	186,8	+ 103,3	17,6	93,6	+ 76,0	65,9	93,2	+ 27,3
1926 I	68,5	159,3	+ 90,8	16,7	77,7	+ 61,0	51,8	81,6	+ 29,8
„ II	68,9	131,4	+ 62,5	17,1	43,3	+ 26,2	51,8	88,1	+ 36,3
„ III	110,6	132,9	+ 22,3	24,4	45,3	+ 20,9	86,2	87,6	+ 1,4
W m i l j o n a c h z ł o t y c h w z ł o c i e									
1925 VII	180,4	86,9	— 93,5	79,4	15,5	— 63,9	101,0	71,4	— 29,6
„ VIII	113,5	100,6	— 12,9	26,8	28,5	+ 1,7	86,7	72,1	— 14,6
„ IX	64,6	93,6	+ 32,0	8,2	39,8	+ 31,6	56,4	56,8	+ 0,4
„ X	69,4	114,0	+ 44,6	13,2	45,1	+ 31,9	56,2	68,9	+ 12,7
„ XI	67,3	123,0	+ 55,7	16,9	55,0	+ 38,1	50,4	68,0	+ 17,6
„ XII	47,6	106,4	+ 58,8	10,0	53,3	+ 43,3	37,6	53,1	+ 15,5
1926 I	47,0	109,3	+ 62,6	11,5	53,3	+ 41,8	35,5	56,0	+ 20,5
„ II	47,6	90,7	+ 43,1	11,8	29,9	+ 18,1	35,8	60,8	+ 25,0
„ III	73,4	88,2	+ 14,8	16,1	30,0	+ 13,9	57,3	58,2	+ 0,9

BANK NARODOWY CZESKOSŁOWACKI.

Funkcje banku emisyjnego pełnił w Czechosłowacji do dnia 31 marca 1926 r. Urząd bankowy Ministerstwa Skarbu, powołany do życia w lutym 1919 r. w związku z utworzeniem odrębnej waluty czechosłowackiej przez ostemplowanie banknotów Banku Austriacko-Węgierskiego. Urząd bankowy był traktowany jako instytucja tymczasowa, która miała być w przyszłości przekształcona na bank akcyjny. Już ustawa z dnia 14 kwietnia 1920 r. zawierała postanowienie o utworzeniu akcyjnego banku emisyjnego i jego statut. Rok 1920 był jednak jeszcze w Czechosłowacji rokiem inflacji i braku równowagi budżetowej. Po zapewnieniu mocnych podstaw finansów państwowych rząd czechosłowacki od początku 1922 r. przeprowadzał program deflacji pieniężnej. Silne podniesienie się kursu korony czechosłowackiej naraziło kraj na ostry kryzys gospodarczy w roku 1923, który stał się hasłem do przerwania polityki deflacyjnej i dokonania stabilizacji waluty. Ten nowy kierunek polityki finansowej Czechosłowacji dojrzał dość długo, gdyż dopiero w kwietniu 1925 r. rząd oficjalnie ogłosił program stabilizacji kursu korony czechosłowackiej.

Dopiero wtedy można było pomyśleć o powołaniu do życia akcyjnego banku emisyjnego. Ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r. zmieniono statut Banku z dnia 14 kwietnia 1920 r. i na tej podstawie prawnej ogłoszono subskrypcję na akcje banku emisyjnego w październiku 1925 r. W ciągu niecałych trzech miesięcy zebrano cały kapitał i w dniu 21 marca 1926 r. odbyło się w Pradze zebranie organizacyjne akcjonariuszów Banku z udziałem 2.480 osób, na którym dokonano wyborów 6-ciu członków Rady Banku oraz 5-ciu członków Komisji Rewizyjnej. W dniu 31 marca r. b. Prezydent Rzeczypospolitej mianował trzech dalszych członków Rady Banku i z dniem 1 kwietnia Bank Narodowy Czeskosłowacki rozpoczął swoje czynności. Pierwszym Gubernatorem Banku został mianowany Dr. Pospíšil.

Według statutu z dnia 14 kwietnia 1920 r. ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r., działalność i organizacja Banku przedstawiają się w sposób następujący:

OGÓLNE PRZEPISY.

Bank Narodowy Czeskosłowacki (Národní banka československá) jest bankiem akcyjnym. Kapitał akcyjny wynosi 12 milionów dolarów i jest podzielony na 120 tysięcy akcji po 100 dolarów nominalnej wartości. Trzecią część wszystkich akcji t. j. 40.000 sztuk na sumę 4 milionów dolarów posiada Skarb Państwa, reszta t. j. 80.000 sztuk znajduje się w posiadaniu osób prywatnych i firm. Ustawa zezwala na podwyższenie kapitału zakładowego do wysokości 15 milionów dolarów, lecz zastrzega wyraźnie, że wtedy udział Skarbu Państwa musi być proporcjonalnie zwiększony tak, aby zawsze wynosił trzecią część kapitału.

Akcje Skarbu Państwa nie mogą być nikomu odstąpione. Inne akcje w liczbie 80.000 sztuk są imienne i mogą być odstąpione drogą cesji (indosu). Akcjonariuszami Banku są tylko ci, którzy są zapisani w księdze akcjonariuszów Banku. Do wpisania zmiany własności akcji w księdze akcjonariuszów wymagana jest zgoda Rady Banku, przyczem wpis jest dokonywany bezpłatnie. Posiadacz akcji, niezapisany w księdze akcjonariuszów, nie ma prawa uczestniczenia w Ogólnym Zgromadzeniu; może tylko pobierać dywidendę.

Akcje mogą być pojedyncze lub zbiorowe (10 akcji na sumę 1.000 dolarów).

Bank jest zwolniony od wszelkich podatków, między innymi od opłaty stemplowej od emisji akcji, z wyjątkiem podatków od nieruchomości bankowych i od kapitałów i rent. Bank płaci jednak w pewnych wypadkach specjalny podatek emisyjny.

PRZYWILEJ EMISJI BANKNOTÓW.

Bank posiada wyłączny przywilej emisji banknotów na lat 15, t. j. do dnia 1 kwietnia 1941 r. Przywilej może być Bankowi odebrany w wypadku poważnego przekroczenia statutu. Poza tem przywilej wygasa:

1) jeżeli kapitał zakładowy Banku zmniejszy się o $\frac{1}{3}$ część i nie zostanie w tym samym roku uzupełniony do pierwotnej wysokości,

2) jeżeli zażąda tego Bank na podstawie uchwały Ogólnego Zgromadzenia akcjonariuszów, powziętej większością $\frac{2}{3}$ głosów i zatwierdzonej przez rząd,

3) jeżeli po wydaniu ustawy o wymienialności biletów bankowych na kruszec Bank obowiązków swoich nie będzie wypełniał.

Skarb Państwa zostaje pozbawiony jednocześnie prawa emisji papierowych pieniędzy państwowych; może tylko wypuszczać w obieg monety.

Bilety Banku winny opiewać na sumy, podzielne przez 10, jednakże rząd może upoważnić Bank do emisji banknotów w odcinkach pięciokoronowych.

Jednostką pieniężną pozostaje dotychczasowa jednostka — korona czeskosłowacka, nie posiadająca określonej zawartości kruszců. Bank, nie mając obowiązku wymiany banknotów na złoto, jest jednak obowiązany utrzymać kurs korony czeskosłowackiej na poziomie z dwóch lat ostatnich w stosunku do walut pełnowartościowych. W motywach do projektu rządowego określono granice kursu korony czeskosłowackiej w Nowym-Yorku na 2.90 — 3.03 dolarów za 100 koron. W tych granicach dopuszczalne są więc wahania kursu korony czeskosłowackiej.

Bank przejmuje całkowicie na swój rachunek emisję biletów państwowych, dokonaną przez Urząd bankowy Ministerstwa Skarbu, wraz z odpowiednimi aktywami. Część emisji jest pokryta jedynie zobowiązaniem Skarbu Państwa.

Dług Skarbu Państwa jest oprocentowany. Wysokość oprocentowania jest ustalana raz na rok umową pomiędzy Rządem i Bankiem w ten sposób, aby Bank miał możność wypłacania dywidendy w wysokości 6% rocznie.

Dług ulega stopniowej amortyzacji na zasadzie wpływów z podatków: majątkowego, od przyrostu majątku oraz emisyjnego. Z chwilą, kiedy dług Skarbu Państwa spadnie poniżej 5 miliardów koron czeskosłowackich, Minister Skarbu $\frac{2}{3}$ wpływów z podatku majątkowego i z podatku od przyrostu majątkowego może przeznaczyć na wykup bonów państwowych, a tylko $\frac{1}{3}$ część tych wpływów zostanie użyta na amortyzację długu Skarbu Państwa w instytucji emisyjnej. W rzeczywistości w chwili powstania Banku t. j. w dniu 1 kwietnia 1926 r. dług Skarbu Państwa spadł już poniżej 5 miliardów koron. W ten sposób, o ile na amortyzację długu Skarbu Państwa będzie przeznaczona tylko $\frac{1}{3}$ część wpływów z podatku majątkowego i z podatku od przyrostu majątku, które rocznie wynoszą 500 — 600 milionów koron, to całkowita amortyzacja tego długu mogłaby nastąpić dopiero po 25 latach.

Obieg biletów bankowych łącznie z natychmiast płatnymi zobowiązaniami lecz po potrąceniu długu Skarbu Państwa winien być w 20% pokryty zapasem złota i srebra, przyczem złoto winno stanowić nie mniej niż $\frac{3}{4}$ całkowitego zapasu kruszcowego, zapasem banknotów i innych pieniędzy zagranicznych oraz zapasem dewiz w walutach niezdeprecjonowanych. Minimum pokrycia kruszcowego, które w pierwszym roku działalności Banku wynosi 20%, w następnych latach zwiększa się co rok o 1% przez lat piętnaście t. j. przez czas trwania przywileju emisyjnego, dochodząc w ten sposób w dniu 1 kwietnia 1941 r. do 35%.

Niepokryte w powyższy sposób banknoty winny być pokryte aktywami Banku, pochodzącymi z dozwolonych statutowo operacji bankowych niżej omówionych.

Zapasy kruszcowo-walutowe winny być przyjęte do obliczania pokrycia w każdym kwartale według kursów giełdy nowojorskiej w ciągu ostatnich 15 dni poprzedniego kwartału.

W chwili otwarcia Banku t. j. w dniu 1 kwietnia 1926 r. obieg banknotów i pokrycie kruszcowe przedstawiało się w milionach koron czeskosłowackich w sposób następujący:

Obieg biletów bankowych	7.147,4
Natychmiast płatne zobowiązania	932,9
r a z e m	8.080,3
Dług Skarbu Państwa	4.965,5
Obieg biletów, wymagający pokrycia kruszcowego	3.114,8
Pokrycie kruszcowe: złoto	913,9
srebro	157,6
r a z e m złoto i srebro	1.071,5 ¹⁾
Waluty i dewizy.	1.137,1 ²⁾
o g 6 ł e m	2.208,6
%	70,9%

Pokrycie jest więc obecnie znacznie wyższe, niż wymaga statut. Na wypadek, gdyby to pokrycie spadło poniżej statutowego minimum, jak obecnie poniżej 20%, to od nadwyżki obiegu, nie posiadającej tego minimalnego pokrycia, Bank płaci na rzecz Skarbu Państwa podatek emisyjny w wysokości stopy procentowej, zwiększonej o 1%, jeżeli pokrycie kruszcowe spada najwyżej o 2% poniżej wymaganego

¹⁾ W bilansie 1.074,2 zgodnie z kursem kupna.

²⁾ W bilansie 1.202,9. Różnica wynika z tego, że do pokrycia kruszcowego zalicza się tylko waluty niezdeprecjonowane, a w bilansie wykazany jest cały zapas walutowy według kursu kupna.

minimum. Za każde dalsze zmniejszenie pokrycia o 2% stopa podatku wzrasta o $1\frac{1}{2}\%$. W żadnym razie jednak podatek nie może być niższy od 5% rocznie. Wysokość i struktura tego podatku jest więc identyczna z podatkiem emisyjnym w Austrii i na Węgrzech.

OPERACJE BANKU.

Bank ma prawo dokonywać następujących operacji bankowych:

1) dyskontować weksle, papiery wartościowe i kupony; dopuszczalne do dyskonta weksle winny posiadać trzy, a conajmniej dwa podpisy i być płatne w terminie do 92 dni; o przyjęciu do dyskonta decydują komitety dyskontowe (Korpus Cenzorów), składające się z osób zaznajomionych z miejscowymi warunkami gospodarczymi; cenzorami nie mogą być dyrektorowie i urzędnicy banków i instytucji finansowych obliczonych na zysk;

2) udzielać pożyczek pod zastaw: a) złota i srebra, b) papierów wartościowych, warrantów i konosamentów, c) weksli krajowych i zagranicznych z terminem płatności do 6 miesięcy, d) kwitów depozytowych pożyczki narodowej w walucie zagranicznej; pożyczki mogą być udzielane z terminem do 3-ch miesięcy z możliwością prolongaty; stopa procentowa od tych pożyczek winna być conajmniej o $\frac{1}{2}\%$ wyższa od stopy dyskontowej, a gdyby stan pożyczek przewyższał wysokość portfela wekslowego — conajmniej o $1\frac{1}{2}\%$ wyższa od stopy dyskontowej;

3) przyjmować wkłady oszczędnościowe nawet w walucie zagranicznej;

4) „ „ na rachunki żyrowe;

5) wystawiać czeki i listy kredytowe za pokryciem;

6) przyjmować dokumenty do inkasa;

7) wypłacać kapitał wylosowanych papierów wartościowych, przyjętych w zastaw, realizować kupony od nich i odbierać nowe arkusze kuponowe;

8) przeprowadzać emisję pożyczek narodowych i t. p.;

9) przyjmować zlecenia kupna i sprzedaży papierów wartościowych i walut;

10) kupować i sprzedawać dewizy i dokonywać wszelkich operacji dewizowych;

11) kupować i sprzedawać monety złote, srebrne i pieniądze papierowe zagraniczne;

12) kupować i sprzedawać złoto i srebro w sztabach i w bryłach.

WŁADZE BANKU.

A. Ogólne Zgromadzenie.

Ogólne zgromadzenia akcjonariuszów Banku mogą być zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne zgromadzenie jest zwoływane przez Radę Banku i winno się odbywać raz do roku najpóźniej w lutym. Nadzwyczajne zgromadzenie jest zwoływane przez Radę Banku w razie potrzeby. Musi być jednak zwołane w następujących wypadkach: 1) jeżeli liczba wybieralnych członków Rady Banku spadnie poniżej czterech, 2) jeżeli liczba członków Komisji Rewizyjnej spadnie poniżej trzech, 3) jeżeli zażąda tego 50 akcjonariuszów, posiadających prawo uczestniczenia w Ogólnym Zgromadzeniu.

Prawo uczestniczenia w Ogólnym Zgromadzeniu ma każdy akcjonariusz Banku, który posiada conajmniej 10 akcji, zapisanych na jego imię conajmniej na 90 dni przed terminem Zgromadzenia, o ile jest obywatelem czeskosłowackim i o ile najpóźniej na 20 dni przed terminem Zgromadzenia złożył akcje w Centrali Banku w Pradze. Posiadacze mniejszej liczby akcji niż 10, mogą wybrać jednego z pośród siebie, jako pełnomocnika, któremu zostanie przyznane prawo uczestniczenia w Ogólnym Zgromadzeniu, o ile wykaże się pełnomocnictwami od akcjonariuszów, posiadających conajmniej 10 akcji. Osoby prawne biorą udział w Zgromadzeniu przez swoich pełnomocników.

Każdy uczestnik Zgromadzenia posiada tylko jeden głos bez względu na liczbę reprezentowanych przez siebie akcji. Skarb Państwa nie posiada na Zgromadzeniu swego przedstawiciela, któryby miał prawo głosowania.

O terminie Zgromadzenia winny nastąpić zawiadomienia w dzienniku urzędowym na miesiąc przedtem. Na 8 dni przed terminem Zgromadzenia winien być ogłoszony w dzienniku urzędowym porządek dzienny, a jeżeli na porządku dziennym znajduje się sprawa likwidacji Banku — na miesiąc przed terminem. W sprawach nie objętych porządkiem dziennym nie mogą być powzięte przez Zgromadzenie prawomocne uchwały.

Porządek dzienny zwyczajnego Zgromadzenia powinien być następujący:

1) sprawozdanie Rady Banku i Komisji Rewizyjnej,

2) wybory członków Rady Banku,

- 3) wybory członków Komisji Rewizyjnej,
- 4) zmiany statutu,
- 5) zmiany kapitału zakładowego,
- 6) wnioski Rady Banku,
- 7) wnioski członków Zgromadzenia.

Porządek dzienny nadzwyczajnych Zgromadzeń jest określany zgodnie z celem zwołania Zgromadzenia.

Przewodniczącym Zgromadzenia jest Gubernator Banku lub jego zastępca.

Uchwały są prawomocne, jeżeli są powzięte zwykłą większością głosów. Uchwały o likwidacji winny być powzięte większością $\frac{2}{3}$ głosów. Przewodniczący może brać udział w głosowaniu tylko w razie równości głosów. Głosowanie jest jawne z wyjątkiem wyborów, które są tajne.

Dla prawomocności uchwał Walnego Zgromadzenia wymagana jest wyraźna lub milcząca zgoda Ministerstwa Skarbu.

B. Rada Banku.

Rada Banku składa się: 1) z Gubernatora Banku, mianowanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej na 5 lat, 2) zasadniczo z 9-ciu członków, z których 6-ciu wybiera Ogólne Zgromadzenie na 6 lat, a 3-ch mianuje Prezydent również na okres sześciolatek. Co roku gaśnie mandat jednego członka wybieralnego Rady. Na wniosek Rządu Prezydent Rzeczypospolitej mianuje zastępcą Gubernatora Banku jednego z 6-ciu wybieralnych członków Rady. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1925 r. zmieniła skład Rady Banku o tyle, że Rada Banku, składająca się z Gubernatora i 9-ciu członków może kooptować jeszcze jednego członka na okres lat dwóch. Przepis ten powstał niewątpliwie dla ułatwienia otrzymania kredytu zagranicznego, na co wskazuje fakt, że kooptowany członek Rady może być cudzoziemcem, gdy tymczasem inni członkowie Rady muszą być obywatelami czechosłowackimi.

Gubernator Banku i członkowie Rady muszą na czas trwania mandatu złożyć do depozytu w Banku po 20 akcji Banku każdy. Nie mogą być członkami żadnego ciała ustawodawczego ani brać udziału w administracji jakiegokolwiek innej instytucji finansowej.

Do wyłącznej kompetencji Rady Banku należą:

- 1) ustalanie warunków i rozmiarów operacji handlowych (dyskontowych) Banku, a w szczególności ustalanie stopy procentowej i wysokości przyznanych kredytów poszczególnym klientom;
- 2) ustalanie szczegółowych warunków udzielania pożyczek pod zastaw walorów, a w szczególności, jakie walory mogą być brane pod zastaw;
- 3) powierzanie zastępstwa Banku instytucjom finansowym, mianowanie cenzorów;
- 4) ustalanie przepisów dla Rady Banku i jej organów w granicach, zakreślonych przez statut.

Ponadto Rada:

- 5) ustala przepisy służbowe dyscyplinarne i emerytalne dla pracowników Banku, ustala sposób zarządzania funduszem przezorności (ubezpieczenia na starość) pracowników Banku, mianuje pracowników etatowych, ustala wysokość płac i emerytur oraz warunki awansowania pracowników;
- 6) za pośrednictwem Gubernatora Banku składa sprawozdania z działalności Banku Ogólnemu Zgromadzeniu.

Zwyczajne posiedzenia Rady Banku odbywają się raz na miesiąc. Nadzwyczajne posiedzenia są zwoływane przez Gubernatora Banku w razie potrzeby lub na żądanie co najmniej trzech członków Rady. Rada może powziąć prawomocną uchwałę, jeżeli na posiedzeniu jest obecnych co najmniej 5 członków (łącznie z Gubernatorem lub jego zastępcą), w tej liczbie 3 członków wybieralnych. Może się więc zdarzyć, że uchwały Rady będą prawomocne nawet wtedy, gdy ani jeden z mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej członków nie będzie obecny na posiedzeniu. Decyzje zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów decyduje przewodniczący. Dla prawomocności uchwał Rady potrzeba wyraźnej lub milczącej zgody Gubernatora Banku.

Rada Banku wyłania z siebie trzy stałe sekcje: walutową, kredytową i administracyjną, których zadaniem jest przygotowywanie obrad plenum Rady. Każda sekcja składa się z trzech członków (2 wybieralnych i 1 z nominacji). Przewodniczący tych sekcji, mianowani przez Gubernatora Banku tak, aby dwóch z nich było pochodzących z wyboru, a jeden — z nominacji, pod przewodnictwem Gubernatora Banku tworzą prezydium Rady, t. zw. Komitet ściślejszy. Członkowie prezydium muszą stale mieszkać w stolicy. Prezydium jest zasadniczo organem wykonawczym uchwał Rady, jednakże w na-

głych wypadkach może decydować we wszystkich sprawach, stanowiących wyłączną kompetencję Rady Banku, nawet w sprawie zmiany stopy dyskontowej pod warunkiem niezwłocznego zwołania posiedzenia plenarnego Rady Banku.

Gubernator Banku wyznacza z pośród członków Rady trzy osoby, których zadaniem jest stały nadzór osobisty nad czynnościami Oddziału Głównego w Pradze oraz oddziałów w Bernie i Bratysławie. Jeden z nich musi być mianowanym członkiem Rady, — dwóch innych — członkami wybieralnymi.

C. Dyrekcja.

Dyrekcja Banku jest jego organem wykonawczym i administracyjnym. Składa się z dyrektora naczelnego, jednego lub dwóch dyrektorów i z kilku (najwyżej 6-ciu) sekretarzy (naczelników wydziałów). Rada Banku mianuje i ustala liczbę dyrektorów i sekretarzy. Członkowie Dyrekcji mogą brać udział w posiedzeniach Rady Banku lub poszczególnych sekcji Rady z głosem doradczym. Dyrektor naczelnny jest obowiązany wydawać odpowiednie zarządzenia urzędnikom Banku, mające na celu wykonanie uchwał Rady Banku.

D. Komisja Rewizyjna.

Komisja Rewizyjna składa się z 5-ciu członków, wybranych przez Ogólne Zgromadzenie na okres pięcioletni. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być członkami ciał ustawodawczych, ani też brać udziału w administracji innych instytucji finansowych. Muszą po przyjęciu mandatu na czas jego trwania złożyć do depozytu w Banku po 10 sztuk akcji Banku.

Komisja Rewizyjna winna od czasu do czasu badać na podstawie ksiąg buchalteryjnych i dokumentów sytuację handlową Banku, a w szczególności winna zbadać roczne zamknięcie rachunkowe i złożyć odpowiednie sprawozdanie Ogólnemu Zgromadzeniu. Komisja Rewizyjna może żądać zwołania Rady Banku lub Ogólnego Zgromadzenia. Winna brać udział w plenarnych posiedzeniach Rady Banku cztery razy do roku (w marcu, w czerwcu, we wrześniu i grudniu); może zakładać sprzeciw przeciwko uchwałom Rady Banku i w razie różnicy zdań odwołać się do Ogólnego Zgromadzenia.

KONTROLA RZĄDOWA.

Rząd sprawuje kontrolę nad działalnością Banku za pośrednictwem Komisarza Rządowego, mianowanego z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu.

Komisarz Rządowy lub jego zastępca ma prawo badać zgodność postępowania władz Banku z obowiązującymi prawami, ze statutem Banku oraz z interesami rządu. Ma prawo brać udział z głosem doradczym w posiedzeniach Rady Banku i jej organów, Komisji Rewizyjnej i na Ogólnym Zgromadzeniu.

Jeżeli uchwały tych organów są sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawnymi, ze statutem Banku lub z interesem Państwa, Komisarz Rządowy może zawiesić wykonanie uchwał i odwołać się 1) od uchwał Komisji Rewizyjnej i organów Rady do plenum Rady, 2) od uchwał plenum Rady i Ogólnego Zgromadzenia do Rządu.

Spory pomiędzy władzami Banku a Rządem są rozstrzygane większością głosów w pierwszej i ostatniej instancji przez Komisję Rozjemczą, złożoną z 5-ciu członków. Dwóch członków mianuje Bank, dwóch Rząd, którzy wybierają przewodniczącego. W braku porozumienia co do osoby przewodniczącego decyduje los.

Spory pomiędzy Bankiem a Rządem o charakterze prywatno-prawnym rozstrzyga Sąd Najwyższy w Pradze.

BILANS I PODZIAŁ ZYSKÓW.

Na dzień 7, 16, 23 i ostatni każdego miesiąca Bank jest obowiązany ogłaszać bilans,

Raz do roku na dzień 31 grudnia Bank winien sporządzić bilans z rachunkiem strat i zysków. Z czystego zysku wydziela się 6% od kapitału zakładowego tytułem dywidendy, z pozostałości 10% przeznaczają się na fundusz rezerwowy aż do chwili, kiedy on osiągnie 50% kapitału zakładowego. Reszta czystego zysku dzieli się w równych częściach pomiędzy Państwo i pomiędzy akcjonariuszów dla uzupełnienia dywidendy do 8%. Gdyby w ten sposób nie został wyczerpany cały czysty zysk $\frac{1}{4}$ pozostałości przypada na superdywidendę, a $\frac{3}{4}$ na udział Skarbu Państwa. Oczywiście poza tym udziałem w zyskach Skarb Państwa jako akcjonariusz ma prawo do dywidendy i superdywidendy, Drobne pozostałości czystego zysku mogą być przeniesione do podziału w roku następnym.

W razie gdyby zysk nie wystarczał na wydzielenie 6% dywidendy Ogólne Zgromadzenie ma prawo uzupełnić dywidendę do 6% z funduszu rezerwowego.

CENY ZBÓŻ W POLSCE I ZAGRANICĄ.

Tendencja cen zboża na rynku światowym jest naogół zniżkowa. Tylko w Berlinie daje się zauważyć od początku marca mocniejsza tendencja na zboże wszelkich gatunków, a zwłaszcza na owies i na żyto, silnie wzmocniona w okresie po świętach Wielkanocnych.

Ceny w dolarach za 100 kg.

GIEŁDA	1—6 II	8—13 II	15—20 II	22—27 II	1—6 III	8—13 III	15—20 III	22—27 III	29. III 3. IV	5—10 IV
P s z e n i c a										
Warszawa	4,82	4,92	5,01	5,34	5,06	5,04	4,87	5,09	5,06	4,97
Poznań	4,52	4,52	4,58	4,83	4,92	4,89	4,74	4,75	4,84	4,95
Berlin	5,86	5,87	5,86	5,91	5,98	5,98	6,06	6,24	6,32	6,68
Praga	5,76	5,76	5,76	5,76	5,86	5,86	5,86	5,86	—	—
Paryż	5,50	5,47	5,40	5,45	5,41	5,35	5,39	5,34	—	—
Kopenhaga	5,53	5,53	5,58	5,45	5,37	5,13	5,48	5,43	—	—
Liverpool	6,65	6,53	6,35	6,32	6,10	5,96	6,08	6,10	—	—
Chicago	6,79	6,55	6,42	6,49	6,11	6,24	6,34	6,10	6,07	—
New-York	7,36	7,10	7,05	7,05	6,76	6,85	6,90	6,71	6,76	—
Buenos-Ayres	5,78	5,59	5,29	5,20	4,97	5,—	4,83	4,86	—	—
Ż y t o										
Warszawa	2,93	2,90	2,85	2,95	2,72	2,83	2,78	2,84	2,98	2,90
Poznań	2,70	2,63	2,61	2,58	2,61	2,63	2,66	2,63	2,73	2,91
Berlin	3,58	3,52	3,45	3,45	3,48	3,66	3,75	3,79	3,95	4,14
Praga	3,86	3,83	3,77	3,71	3,71	3,61	3,55	3,60	—	—
Paryż	3,90	3,83	3,78	3,76	3,71	3,62	3,51	3,42	—	—
Kopenhaga	3,90	3,84	3,85	3,83	3,75	3,58	3,75	3,73	—	—
Chicago	4,13	3,78	3,59	3,56	3,45	3,58	3,40	3,41	3,44	—
J ę c z m i e ń										
Warszawa	3,05	3,06	2,95	2,84	2,90	2,93	2,81	2,87	2,77	2,76
Poznań	3,02	3,01	2,89	2,82	2,91	2,84	2,74	2,75	2,82	2,82
Berlin	4,38	4,27	4,25	4,20	4,16	4,17	4,24	4,30	4,41	4,48
Praga	4,40	4,40	4,40	4,40	4,34	4,23	4,23	4,23	—	—
Kopenhaga	4,42	4,43	4,49	4,34	4,30	4,04	4,11	4,04	—	—
Liverpool*)	6,04	6,04	6,04	6,04	5,25	5,16	5,11	5,11	—	—
O w i e s										
Warszawa	3,08	3,08	3,01	3,02	3,04	2,99	3,09	3,03	3,13	3,09
Poznań	2,71	2,70	2,67	5,68	2,70	2,80	2,74	2,84	2,96	3,32
Berlin	3,85	3,83	3,79	3,71	3,85	3,92	3,99	4,07	4,42	4,72
Praga	4,23	4,23	4,23	4,23	4,23	4,14	4,05	3,99	—	—
Paryż	4,07	3,95	3,87	3,79	3,80	3,70	3,65	3,60	—	—
Kopenhaga	4,20	4,15	4,24	4,19	4,14	4,03	4,13	4,08	—	—
Liverpool	4,38	4,38	4,34	4,33	4,25	4,11	4,27	4,35	—	—
Chicago	2,93	2,80	2,86	2,87	2,81	2,83	2,85	2,79	2,86	—
Buenos-Ayres	3,11	3,04	2,99	2,88	2,81	2,79	2,75	2,74	—	—

*) W lutym ceny najwyższego gatunku, od marca ceny przeciętne dwóch gatunków.